Bogomtale

Titel: Videnarbejde og stress – mellem begejstring og belastning

Forfattere: Anders Buch, Vibeke Andersen og Ole H. Sørensen

Udgivelsesår: 2009

Antal sider: 168

Forlag: Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Emnet for bogen er spændingsfeltet mellem den begejstring og belastning, som især videnmedarbejdere typisk oplever i jobbet. Videnarbejde er ofte kimen til autonomi, engagement og entusiasme, men rummer også i sig kimen til stress og udbrændthed. Derved opstår denne spænding mellem ydre krav og indre forventninger.

Bogen er bygget over seks kapitler. Efter en indledning i kapitel 1 beskrives i kapitel 2 stressbegrebet og dettes historiske udvikling, og de forskellige teorier og skoler sammenlignes. Det påvises også, hvordan stress er blevet en del af den brede, populære sundhedsforståelse med deraf følgende store samfundsmæssige betydning. I kapitel 3 analyseres videnarbejde og videnarbejderes socialisering og identitetsdannelse. Nøglen til forståelse af videnarbejdets særlige karakter er den mening, som medarbejderne tilskriver deres faglighed, og denne selvopfattelse er i høj grad grundlagt i en videregående uddannelse. Kapitel 4 rummer en række eksempler fra praksis, baseret på empiriske studier i seks virksomheder. To af disse er rådgivende virksomheder med krav om høj faktureringsgrad. To andre er politiske organisationer, hvor arbejdet er styret af skiftende politiske dagsordener. De to sidste virksomheder er kendetegnet ved jobs med korte deadlines. For hver af disse kategorier analyses de faktorer, der begejstrer og belaster – og de heraf følgende dilemmaer. Herefter indkredses i kapitel 5 en række forståelsesrammer til forklaring af stress i videnarbejde, og det påvises, at videnarbejde som begreb er modsætningsfyldt og mangetydigt. Det skyldes bl.a. de modsatrettede krav, forventninger og idealer, der ofte er indeholdt i videnarbejde, og som gør det meget vanskeligt at afgøre, hvornår et arbejde kan karakteriseres som ”godt nok”. I det afsluttende kapitel 6 paradigmer analyseres samspillet mellem de institutionelle rammer. Det vises her, hvordan disse rammer bidrager til videnmedarbejderens forståelse af sig selv, samtidig med at videnmedarbejderen er med til at transformere institutioner gennem deres praksis. Man kan sige, at institutioner på samme tid danner videnarbejdere og dannes af disse.

Bogen er baseret på forsknings- og udviklingsprojektet ”Forebyggelse af stress i videnarbejdet”, som er finansieret af Arbejdsmiljøforskningsfonden. Bogen indeholder en omfattende litteraturliste, som er god inspiration til videre fordybelse.

Sammenfattende kan siges, at bogen kortlægger en række centrale forskningstemaer og begreber, som kun sporadisk har været bragt i spil før. Derfor er den et vigtigt

bidrag til forståelse af den kompleksitet, der knytter sig til samspillet mellem videnarbejder og dennes arbejdsbetingelser. Bogen anviser ikke løsninger, men giver mange levende og tankevækkende eksempler fra de virksomheder, som indgår i projektet. Selv om bogen måske primært er tiltænkt studerende og forskerkolleger, vil en nysgerrig og reflekterende praktiker med stort udbytte kunne læse bogen. Bogen er – stofområdet taget i betragtning – velstruktureret, overskuelig og letforståelig. Man tabes ikke undervejs, og det er forholdsvis let at bygge bro til sin egen virksomhed og virkelighed, hvis man selv arbejder i en videnvirksomhed. Desuden hjælpes man af de eksempler, som bogen især rummer i kapitel 4.